

Naše družstvo — bojový hlouček.*)

I.

Nikdy nebylo v našem důstojnickém sboru tolik různorodých názorů o některém vojenském problému, jako v diskusi o bojovém hloučku.

Jest to příznačné a může jen každého nezaujatého pozorovatele těšiti a utvrditi v názoru, že v řadách našeho důstojnictva jest něco živelně zdravého, byť byly složeny z tolika různorodých prvků, a že jest v důstojnickém sboru dobré a nadějně jádro zdatných mistrů a tovaryšů válečného řemesla.

Bojový hlouček, jak se vytvořil za světové války a našel své plné uplatnění ve vojsku francouzském, kde bystrý galský duch Francouzů jeho organizační rozsah a úkol podle vlastních poměrů a daných okolností přesně vyhranil a opatřil oficiosním názvem „groupe de combat“, jest v evolučním postupu jistě logicky oprávněnou moderní nejmenší jednotkou, v dnešní době operující.

Neboť sledujeme-li vývoj ofensivních a defensivních zbraní od dob nejstarších až po naše časy, je vidno více než jasně, že to byl technický vývoj zbraní, který si vynutil uvolnění a rozčlenění bojových forem jak v šíř, tak i v hloub.

Mluví-li starověk o sešikovaných falangách, středověk o semknutých bojových houfech a ranní novověk o útočných šicích, zná nejnovější doba do světové války a v jejím počátku jen uvolněné řetězy a řetězové vlny účelně rozčleněné v hloub a v šíř.

Je to právě světová válka, v níž zrychleným evolučním tempem smrtících, řetězy a vlny drtících zbraní, zvláště kulometných, musilo samovolně dojiti od řetězů a vln ke hloučku a hloučkům a která zvláště v posledních fásích dala plně logické i evoluční oprávnění moderní nejmenší jednotce bojové „groupe de combat“.

Jest zajímavé, jak se též v dějinách často opakuje, že skoro současně v době, kdy „groupe de combat“ na západní frontě nalézala v potocích galské krve svou reglementární existenci a stala se záchranou skoro již vyčerpané a lidsky vyčerpané Francie, i na ostatních frontách samovolně mění se řetězy v účelné hloučky. Či nebyl Zborov v podstatě bojem hloučků? Jistě, že i na pláních

*) Redakci bylo zasláno několik článků, které pojednávají o otázce, jak organisovati u našeho pěšího vojska družstva a jak jich použití v boji. Některé z těchto článků otiskujeme.

ruských a sibiřských vynutila si situace našich zahraničních vojsk boj jistého druhu hloučků. Takový je aspoň můj názor z doslechu. Jest jisto, že tyto hloučky byly organizačně více nebo méně odlišné od předepsaných francouzských „groupes de combat“, které byly podle návrhu francouzských frontových důstojníků hlavními činiteli francouzských štábů účelně podle daných poměrů, podle okolností a hlavně materiálních prostředků předpisem sestavovány a určovány.

Jako je na snadě, že „groupe de combat“ bude časem (jako tomu bylo kdysi u řetězů) přejata do všech moderních armád, tak jest i jisto, že organizačně bude prozíravě přizpůsobena poměrům, okolnostem, materiálním prostředkům a hlavně duchu operující armády toho či onoho státu.

Lituji, že jsem se nemohl zúčastniti bojů na západní frontě, abych mohl věcně ze zkušenosti podati svůj názor o praktičnosti a účelnosti organizace francouzského bojového hloučku.

Jsem přesvědčen, že náš hlavní štáb ve své prozíravosti po stránce organizace našeho bojového hloučku (či lépe družstva) nezůstane ustrnule na francouzském schématu, ale že přizpůsobí je našim vlastním poměrům.

Jest jisto, že zásada učiniti bojový hlouček co nejpohyblivější, stojí ve spojení se zavedením nejlehčího a nejpůsobivějšího kulového, resp. samočinné zbraně, a s početním zmenšením hloučku.

Čas dopomůže jistě učiniti zadost této zásadě.

Zavede-li naše vojenská správa definitivně bojový hlouček se všima příslušenstvím, zbývá otázka, „jaký má býti jeho výcvik?“ A tu právě stojím před nejtěžším problémem, který souvisí s otázkou bojového hloučku.

Nemám při tom na mysli výcvik technického rázu, zračící se ve zmechanisování jistých pohybů a ve zručnosti členů bojového hloučku, ale tane mi na mysli onen výcvik, jenž po skončení má nám dodati morálně zdatné bojové jedince a hlavně schopné velitele hloučků.

A tu nemohu zatajiti jistou obavu, kterou mám při myšlence na bojový hlouček, jak o něm mluví náš předpis.

Je možno v naší armádě, připustíme-li naprosto ve všech směrech morálně zdatný instruktorský sbor v hlavě i v údech, aby náš poddůstojnický dorost byl za daných poměrů vypěstován v samostatné vůdce bojových hloučků, kde slůvko samostatnost obsahuje ony velké povinnosti a morální odpovědnost velitelů rot a čet? Nenáleží onen dorost oněm širokým masám, jichž poválečná duševní a mravní úroveň není, nemůže a nesmí býti nikomu neznámá?

Byl bych šťasten, kdyby se podařilo v důsledku nových výchovných směrů v našem vojsku (jež zapustily slibně v některých plucích pochopením velitelů a důstojnictva dobré a nadějně kořeny) kvalitativně zvýšiti morální úroveň poddůstojnického dorostu, jehož početnost též pro bojové hloučky nelze pro obranu našeho státu prezírat. Byl bych nevýslovně šťasten, kdyby společnou prací moje jediná a vážná obava stala se bezpředmětnou.

Jako je jisto, že světovou válkou nebyly dopsány poslední stránky válečných věd a umění, tak nesmí býti nikomu neznámo, kdo dobře se státem smýšlí, že na zavedení, či nezavedení bojového hloučku (organizace a morální výcvik) nemálo závisí bezpečnost státního celku resp. eventuelní bojový úspěch.

Stát tak národnostně pestrý jako jest náš, musí v řešení otázek vlastní budoucí existence řešiti své životní problémy s v ý m z p ů s o b e m, a to racionelně a individuálně.

Běda občanům malého státu, kteří včas nerozřešili povolanými činiteli problém vlastního bytí a zoufale pak přecháží slyšíce: „Hannibal ante portas!“

Leží tedy na bedrách našich vojenských představitelů a nejvyšších strážců státního krbu, i národní bezpečnosti velká odpovědnost!

Nadporučík Josef H. Dvorský.

II.

Pěchota, jejíž hlavní zbraní na počátku války byla puška a bodák, poznala hned v prvních bojích (zajisté na všech bojištích), že jednotlivci, byť i byli sebe statečnější, umírají dříve, nežli mohou vydatně použití své výzbroje, pušky a bodáku.

Co bylo toho příčinou?

Hlavní příčina spočívala v tom, že pěchota na počátku války přeceňovala pohyb a podceňovala jak vlastní palbu, tak i palbu nepřátelskou.

Na počátku světové války sešel jsem se na ruském bojišti v lese u Kať s jistým ruským majorem, který byl raněn na noze. Dal jsem těžce raněného ošetřit lékařem a dopravit do nemocnice. Při ošetření jsme spolu hovořili a dotkli jsme se též způsobu boje obou stran, jakož i oboustranných ztrát.

Dodnes zní mi v uších tato slova ruského majora: „Prodělal jsem rusko-japonskou válku. Japonský útok byl strašný, váš útok jest ještě strašnější. Takto útočiti vydržíte jen jeden nebo dva týdny a pak jste hotovi se svými pluky.“

Raněný ruský major měl úplnou pravdu. Již desátý den bojů byl náš pluk tak zeslaben, že neměl u žádného praporu více než jednu slabou rotu. Všichni ostatní, jak důstojníci, tak i mužstvo, byli mrtví nebo ranění. Sám jsem odcházel těžce raněn na ruce a noze do nemocnice.

Prorocství ruského majora vyplnilo se v plném rozsahu; a to jen proto, že málo který z vyšších velitelů měl trpělivost vyčkati při útoku účinku vlastní palby a jen pohybem (manévrem) chtěl bez ohledu na utrpené ztráty zdolat nepřítel, a to v době co možno nejkratší.

Že tomu tak jest, o tom svědčí tento příběh:

Dva dny před svým zraněním a odchodem do nemocnice velel jsem jako starší velitel roty půli praporu, jenž měl provést útok na malé návrší u vesnice Mokré. Sotva jsem půl praporu v boji rozvinul a první linií asi na 900 kroků zahájil palbu na obsazené návrší, již se tázal telefonicky můj velitel praporu, zdali jest útok proveden. V několika minutách na to přišla druhá telefonická depeše, proč Mokré „není ještě vzato“. Rozhněván hlásím zpět, že se dnes střelilo na ostro. Kdyby byl mír a střelilo se na slepo a já v desíti minutách provedl s půl praporem takový útok, jak se dnes ode mne žádá, zajisté že by každý představený mne vzal k odpovědnosti, proč nerespektuji palbu nepřítelovu a nevyčkávám účinků vlastní palby.

Zabručení velitele praporu znamenalo konec rozhovoru.

Podávám zde dva důkazy ze dvou protivných stran, jak pěchota přeceňovala pohyb, jak podceňovala palbu a prováděla tak zvanou taktiku bezohledného útoku.

Výsledkem takového postupu byly veliké ztráty, které se málokdy kryly s dosaženým výsledkem.

Tyto draze vykoupené zkušenosti donutily pěchotu všech mocností na světové válce zúčastněných ku přezbrojení, které mělo za účel zesílit palbu pěchoty a zvýšit tím její účinek.

Prapory pěchoty bývalé rakouské armády, jež měly na počátku světové války jen jeden oddíl kulometů (dva kusy), mají k jejímu konci jednu rotu těžkých kulometů (šest kusů) a u každé pěší roty jednu četnu lehkých kulometů (dva kusy).

U Francouzů má každá četa, později každá poločeta, automatickou zbraň. Pěchotě přiděluje se dále 37 mm dělo, jehož hlavním úkolem jest umlčení nepřátelské automatické zbraně. Dále přiděluje se pěchotě vrhač granátů a malý minomet, kterým jest umožněno zasáhnouti na přiměřenou vzdálenost i zakopaného nepřítele.

Aby mohly střely pěchoty prorazit pancířové štíty, zdokonaľují se tím, že dostávají tvrdé jádro. A aby mohla pěchota zdolat palbu nepřítele a nebyla nucena (při útoku) zastavit vlastní pohyb, přibírá konečně ku pomoci obrněná auta a lehké útočné tanky, které ji doprovázejí při útoku.

Automatických zbraní všude přibývá, takže jich počet vzrostl několikanásobně.

Automatické zbraně řeší hlavní úkol jak při obraně, tak i při útoku. Kulomety, jichž se s počátku války vzhledem k jejich omezené pohyblivosti často používalo v druhé linii jako nějakého dělostřelectva, přicházejí v jiné výpravě jako lehké kulomety do prvních linií. Udržují palbu pěchoty na potřebné výši, kdežto těžké hlavně umožňují vlastní pěchotě pohyb, přivádějí potřebný soulad mezi palbou a pohybem, vyhrávají boje a povyšují opět pěchotu na královnu bitev.

Puška stává se zbraní druhořadou a vstupuje v činnost tam, kde automatická zbraň schází, kde není pro ni dostatek cílů nebo konečně při rozhodném boji při zteči.

I té nejmenší jednotce pěchoty, nynějšímu družstvu, musí býti dána zbraň mocné palby, která by umožnila jeho rychlý pohyb vpřed se ztrátami pokud možno nejmenšími a zamezovala jakýkoli pohyb nepřítelův, nikterak nezvětšujíc vlastní cílnou plochu. Pouze takto vyzbrojená pěchota bude plně vyhovovat v moderním boji.

U francouzské pěchoty byla četa až do roku 1917 základní její jednotkou. U ní soustřeďovali se všichni specialisté: mužstvo, automatické zbraně, granátníci vyzbrojení puškou, granátníci vrhači a granátníci s granáty na pušku. Aby tato jednotka, již dosti skrovná, snáze unikla účinkům nepřátelské palby, dělí se ke konci r. 1917 na dvě poločety. Každá poločeta jest vyzbrojena všemi speciálními zbraněmi tak, jako dříve četa, a stává se základní bojovou jednotkou.

Samočinná zbraň jest hlavní silou této základní jednotky. Protož se všichni vojáci u poločety zařazení starají všemožně o to, aby tato jejich síla (automatická zbraň) přišla k plné platnosti. Všichni jsou zaměstnáni kolem ní. Jedni vyhledávají cíl, druhí ji

řídí, další pozorují krajinu a účinek palby, zabezpečují ji se všech stran, umožňují její postup kupředu, donášejí potřebné náboje atd.

U bývalé rakouské armády zůstává organizace a výstroj čety v téměř stadiu, jako na počátku války (puška, granát, bodák). Lehká kulometní četa u roty tvoří zvláštní bojovou skupinu a přiděluje se k oněm částem pěchoty, kde jest automatické zbraně nejvíce zapotřebí.

V naší armádě máme podle předpisu pro pěchotu pěší rotu (četu) podobně rozdělenou jako na konci války ve francouzské armádě. Automatickou zbraň nahrazuje nám lehký kulomet (Schwarzlose). Tento kulomet jest však zbraní dosti složitou, těžkou, dává nepříteli veliký cíl, potřebuje i více obsluhy než jiná automatická zbraň a má být proto v krátkém čase nahrazen lehčí automatickou zbraní.

Silou roty není více a nebude nikdy počet bojovníků, nýbrž počet automatických zbraní.

Na nás všech jest, abychom se postarali o to, aby naše nejmenší bojová jednotka (bojový hlouček) plně odpovídala všem požadavkům moderního boje a aby byla co nejvhodněji sestavena.

Jaké vlastnosti musí mítí nejmenší jednotka pěchoty (bojový hlouček), aby plně vyhovovala požadavkům moderního boje, ale hlavně, aby dosáhla převahy palby nad nepřítelem?

1. Musí vládnouti mocnou palbou.

2. Musí býti velice pohyblivá (schopna manévru) bez citelných ztrát.

3. Musí býti dostatečně silná, aby nepřítele v posledním okamžiku boje zdolala a nikoli snad sama klesla před dosaženým vítězstvím.

Ad 1. Mocné palby můžeme dosíci automatickou zbraní, obdařenou dostatečným počtem nábojů.

Ad 2. Velice pohyblivá v terénu, od nepřítele postřelovaném, může býti jen číselně malá, lehce vyzbrojená jednotka, která se snadno v záhybech terénu ukryje, aniž může býti úplně zasažena nepřátelskou palbou.

Ad 3. Dostati se až do řad nepřátelských neznamená ještě vítězství. Vítězství znamená, nepřítele, kterého jsme za postupu palbou nezničili, úplně zničití svou silou v tomto posledním okamžiku boje.

Myslím, že nechybím, řeknu-li, že nejideálnější nejmenší jednotkou pěchoty pro útok v rovině byl by lehký útočný vůz s několika bojovníky, který by byl vyzbrojen zbraní pro mocnou palbu, který by byl velice pohyblivý a palbou pěchoty skoro nezranitelný a který by v posledních okamžicích boje, kdy nepřátelské dělostřelectvo jest nuceno palbu zarazit, aby nezasáhlo vlastních bojovníků, tvořil živou zeď, valící se dopředu, všemu vzdorující a vše ničící, pod jejíž ochranou by postupovaly pěší oddíly.

Poněvadž však naše finanční prostředky nevystačují k tomu, aby bylo dosaženo tohoto ideálu, jest zapotřebí vynajítí střední cestu, která by byla laciná a ideálu přece jen blízká.

Naši základní jednotkou bojovou mohl by býti malý hlouček bojovníků, dobře vyzbrojený automatickou zbraní, puškou s bodákem, ručním jednotným granátem, který by mohl býti též puškou vržen na větší vzdálenosti, dýkou a pistolí (pro mužstvo, jež není puškou vyzbrojeno) a mající stejnou moc palby, jako bývalá pěší četa.

Naše nynější družstvo mohlo by tedy tvořiti náš budoucí bojový hlouček.

A jeho početní stav?

Nejmenší počet jest omezen třemi podmínkami. Jest to:

1. Obsluha automatické pušky.
2. Vlastní mužstvo a ochrana automatické pušky a
3. zásobování střelivem.

Aby náš budoucí bojový hlouček vyhovoval všem těmito podmínkám, navrhoval bych toto složení:

Jeden velitel družstva (bojového hloučku, četař), jeden střelec automatické zbraně, jeden pomocník, čtyři nosiči střeliva (všichni tito nosiči, vycvičení ve střelbě s automatickou zbraní, jsou jako záloha střelce a pomocníka), jeden velitel granátníků (desátník nebo pomocník), šest střelců puškou a granátníků. Celkem 14 mužů. Jedna četa měla by tři a rota dvanáct bojových hloučků.

Plukovník Jan Šindelář.

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ.

Průprava k vojenské výchově. V příštím čísle přineseme zprávu o stavu otázky „ozbrojeného národa“ (nazione armata), jež vstupuje v Itálii do stadia praktického řešení. Účastní se ho vláda, vojenská správa i politická veřejnost. Otázka tato je předmětem diskusí v tisku a knižních publikacích.

První fází programu „ozbrojeného národa“ je organizace předvojenské výchovy, o jejímž vývoji přinášíme několik zpráv. Ministr války ustavil v dohodě s ministrem námořnictví a vyučování meziministerskou komisi pro studium otázek, vyplývajících z připravované organizace tělesné a předvojenské výchovy. Počet členů byl co nejmenší; komise měla podati svůj návrh vládě před 30. říjnem, tedy před zahájením sněmovny, čímž se její činnost končila. Komise vytkla, že je nutno, aby se tělesná výchova mládeže opírala o státní organizace a útvary, které již existují, jako na př. školy, střelnice atd. Zádala, aby byl v prvé řadě podporován rozvoj tělocvičných a sportovních spolků občanských, aby tak bylo co nejvíce využito živé národní síly a iniciativy.

Jakkoli stav státního rozpočtu nepřipouští značnějších finančních nákladů, přece chce stát přispěti, hlavně s počátku, zřízením sportovních hřišť, k nimž poskytne nutných pozemků, dále tím, že usnadní transporty, poskytne různých premii a konečně zřídí sbor cvičitelů, kteří budou organizovati tuto výchovu.

Zajímavá je statistika o výsledcích předvojenské výchovy v okrsku 21. divise, jak ji přináší revue „Esercito italiano“ ze 7./XI. m. r.:

V roce 1919 bylo do předvojenských kursů zapsáno 195 branců, z nichž bylo odvedeno 130; v roce 1920 ze 795 zapsaných bylo odvedeno 395; v roce 1921 ze 1653 bylo odvedených 864. V roce 1919 byla v tomto okrsku pouze dvě tělocvičná sdružení; do konce r. 1920 stoupl jejich počet na 10 a ke konci září 1921 na 28 spolků s několika tisíci členy.

V Miláně se konala důležitá porada významných osobností sportovních, aby vyslechly návrhy generála Grazioliho, předsedy uvedené meziministerské komise. Porada projednávala otázku tělesné výchovy a předvojenského výcviku.

Vojenská rada (viz „Voj. Rozhledy“ č. 1, roč. II.) má býti doplněna v tom smyslu, že k došavým členům, jimiž jsou vesměs velcí generálové, má býti přiděleno několik důstojníků nižších hodností, žijících v bezprostředním styku s vojáky. Dále má býti místopředseda vojenské rady (jímž je nyní bývalý generalisimus Diaz) pověřen inspektorátem všech zbraní. Tuto funkci bude vykonávati jako delegát ministra války. Tím by také úřad místopředsedy vojenské rady dostal konkrétnější obor působnosti, jehož dosud neměl. A bude také možno upravit jeho poměr k náčelníkovi generálního štábu, jenž se podle nedávného dekretu min. předsedy Bonomiho stává jakýmsi technickým poradcem ministra války, kdežto funkce příštího hlavního velitele za války přešla